

УДК 657; 631; 656; 004.94; 005.6

О. Є. Скуратова,
аспірантка, ННЦ "Інститут аграрної економіки"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-6785-9525>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.10.516

СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК ЛОГІСТИКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: ІННОВАЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ

O. Skuratova,
PhD Student, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics"

CURRENT STATE AND DEVELOPMENT OF LOGISTICS IN THE AGRICULTURAL SECTOR: INNOVATIONS, CHALLENGES, AND ACCOUNTING ASPECTS

У статті досліджено сучасний стан та розвиток логістики в аграрному секторі України з урахуванням її впливу на економічну ефективність підприємств та систему обліково-аналітичного забезпечення. Визначено основні проблеми, зокрема сезонність виробництва, недостатній рівень цифровізації, обмежену прозорість ланцюгів постачання та регуляторні обмеження, що впливають на формування логістичних витрат і їх відображення в обліку. Проаналізовано роль інноваційних технологій, таких як блокчейн, автоматизація логістичних процесів і аналітика даних, у підвищенні ефективності управління матеріальними та інформаційними потоками підприємств. Обґрунтовано, що інтеграція логістики у цифрові системи сприяє зниженню витрат і підвищенню достовірності облікової інформації. Наукова новизна полягає у розгляді логістики як об'єкта обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств.

The article examines the current state and development of logistics in the agricultural sector of Ukraine, emphasizing its impact on economic efficiency and accounting and analytical support of enterprises. The study identifies key challenges, including uneven infrastructure utilization caused by production seasonality, insufficient digitalization and automation of logistics processes, limited transparency of supply chains, and regulatory constraints. It is substantiated that these factors significantly affect the formation of logistics costs and the reliability of their reflection in accounting systems.

The research analyzes the role of innovative technologies, such as blockchain, warehouse and transport management systems, and big data analytics, in improving the efficiency of managing material and information flows. It is demonstrated that the integration of logistics processes into digital management systems enhances data transparency, reduces indirect costs, and improves the quality of managerial decision-making. Particular attention is given to the impact of logistics on the financial performance of agricultural enterprises through cost optimization, resource allocation, reduction of product losses, and acceleration of asset turnover.

The scientific novelty of the study lies in the development of an approach to considering logistics as an object of accounting and analytical support, which allows for a more accurate assessment of production costs and enterprise efficiency. The article also highlights the importance of aligning domestic logistics practices with international standards to facilitate integration into global supply chains. Special emphasis is placed on the need to improve the accounting reflection of logistics operations under conditions of regulatory uncertainty and tax-

related risks. The results can be used to optimize logistics processes, improve accounting policies, enhance internal control, and ensure the sustainable development and competitiveness of agricultural enterprises under conditions of economic instability and globalization.

Ключові слова: логістика аграрного сектору, логістичні витрати, обліково-аналітичне забезпечення, ПДВ у логістиці, економічна ефективність, міжнародні ланцюги постачання/

Key words: agricultural logistics, logistics costs, accounting and analytical support, VAT in logistics, economic efficiency, global supply chains/

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Організація логістичних процесів в аграрному секторі виступає визначальним фактором формування економічної ефективності підприємств, оскільки саме через логістику відбувається трансформація матеріальних потоків у фінансові результати. Недостатній рівень інтеграції логістичних операцій у систему обліково-аналітичного забезпечення призводить до асиметрії інформації, що, у свою чергу, спричиняє викривлення показників собівартості та знижує обґрунтованість управлінських рішень [1, 2].

Проблеми логістики аграрного сектору мають системний характер і проявляються як у сфері організації перевезень, так і у сфері бухгалтерського обліку. Відсутність уніфікованих підходів до класифікації логістичних витрат ускладнює їх ідентифікацію, що призводить до викривлення собівартості продукції та, як наслідок, до зниження точності оцінки фінансових результатів підприємств [3, 4].

Інтеграція інноваційних технологій у логістичні процеси трансформує підходи до управління витратами та інформаційними потоками підприємств. Застосування блокчейн-технологій забезпечує незмінність даних і знижує ризик інформаційних викривлень, що підвищує достовірність облікових показників, тоді як впровадження WMS і TMS дозволяє деталізувати витрати та формувати аналітичну базу для управлінського обліку [5, 7].

Незважаючи на наявність значної кількості досліджень у сфері логістики, питання інтеграції логістичних процесів у систему обліково-аналітичного забезпечення підприємств залишаються недостатньо розробленими, що зумовлює необхідність подальших наукових

досліджень у цьому напрямі. У зв'язку з цим дослідження сучасного стану логістики в аграрному секторі та обґрунтування напрямів вирішення існуючих проблем набуває особливої актуальності як з наукової, так і з практичної точки зору.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми логістики в аграрному секторі є предметом активних наукових досліджень, що охоплюють як теоретичні засади організації логістичних процесів, так і прикладні аспекти їх оптимізації в умовах трансформації економічного середовища. Суттєвий внесок у розвиток даного напрямку зроблено у працях Скуратова О.С. [6], який акцентує увагу на правовому забезпеченні зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств та обґрунтовує необхідність гармонізації національного законодавства з нормами Європейського Союзу. У зазначених дослідженнях підкреслюється, що ефективність логістичних процесів значною мірою залежить від рівня нормативно-правового регулювання та інтеграції у міжнародні ланцюги постачання.

Інноваційні підходи до організації логістики комплексно розглянуто у працях Крикавського Є.В., Чухрай Н.І. та Фролової Л.В. [7], де обґрунтовано доцільність інтеграції сучасних інформаційних технологій у логістичні процеси підприємств. Зокрема, впровадження систем управління складом (WMS) та транспортними ресурсами (TMS) дозволяє підвищити ефективність логістичних операцій, забезпечити оптимізацію витрат і покращити координацію матеріальних потоків. Водночас важливим напрямом розвитку логістики є використання блокчейн-технологій, що розкрито у працях Мазуренко О.К. [5], яка обґрунтовує їх значення для забезпечення прозорості, надійності та відстежуваності ланцюгів постачання.

Окрему групу досліджень становлять роботи, присвячені адаптації бухгалтерського обліку до сучасних викликів. Зокрема, у працях В. Жука та співавторів [3; 4] обґрунтовано необхідність удосконалення обліку витрат в умовах нестабільності, що особливо актуально для логістичних операцій, які характеризуються високим рівнем невизначеності та значною часткою непрямих витрат. У цих дослідженнях підкреслюється, що відсутність належної інтеграції логістики в облікову систему підприємства призводить до викривлення фінансових результатів.

Важливі аспекти державного регулювання та підтримки логістичних процесів висвітлено у працях Діброви А., Ільчука М. та Ковчало І. [7], які аналізують вплив фінансових і регуляторних механізмів на розвиток аграрного сектору. Автори доводять, що ефективність логістики значною мірою залежить від державної політики, спрямованої на розвиток інфраструктури та стимулювання інновацій.

Узагальнення результатів сучасних досліджень свідчить про високий рівень опрацювання окремих аспектів логістики, зокрема інноваційних технологій, державного регулювання та підвищення ефективності логістичних процесів. Водночас питання інтеграції логістичних операцій у систему обліково-аналітичного забезпечення підприємств залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, потребують подальшого розвитку підходи до ідентифікації та обліку логістичних витрат, їх впливу на формування фінансових результатів та оцінку ефективності діяльності підприємств. Це зумовлює необхідність проведення комплексних досліджень, спрямованих на поєднання логістичних і облікових підходів в умовах сучасних економічних викликів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є комплексне дослідження сучасного стану та розвитку логістики в аграрному секторі України з урахуванням її впливу на економічну ефективність підприємств і систему обліково-аналітичного забезпечення. Особлива увага приділяється виявленню ключових проблем організації логістичних процесів, їх впливу на формування витрат і фінансових результатів, а також обґрунтуванню напрямів їх вирішення з використанням інноваційних технологій.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: оцінити сучасний стан логістичних процесів в аграрному секторі; ідентифікувати основні проблеми їх організації та причини їх виникнення; дослідити вплив логістики на економічну ефективність підприємств і формування логістичних витрат; проаналізувати можливості використання сучасних технологій, зокрема блокчейн, систем автоматизації логістичних процесів та аналітики даних; обґрунтувати напрями інтеграції логістичних процесів у систему обліково-аналітичного забезпечення підприємств.

Практичне значення дослідження полягає у розробці підходів до вдосконалення логістичних систем, спрямованих на підвищення ефективності управління витратами, забезпечення прозорості облікової інформації, зниження екологічного навантаження та інтеграцію аграрного сектору України до міжнародних ланцюгів постачання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасна логістика в аграрному секторі. Логістичні процеси в аграрному секторі характеризуються високим рівнем варіативності, що зумовлено поєднанням природно-кліматичних факторів, територіальної розпорошеності виробництва та залежності від інфраструктурних обмежень. Це формує адаптивну модель управління логістикою, у межах якої ключовим є не лише мінімізація витрат, але й забезпечення їх гнучкості та прогнозованості. Такий підхід дозволяє підприємствам знижувати ризики перебоїв у постачанні, підвищувати ефективність використання ресурсів і забезпечувати стабільність господарської діяльності [2; 7].

Сезонність аграрного виробництва зумовлює нерівномірне навантаження на логістичну інфраструктуру, що проявляється у виникненні пікових періодів використання транспортних і складських потужностей. За таких умов ефективність логістики залежить від здатності підприємств оперативно перерозподіляти ресурси, застосовувати гнучкі моделі управління перевезеннями та забезпечувати належні умови транспортування швидкопсувної продукції. Це, у свою чергу, дозволяє мінімізувати втрати та підвищити рентабельність діяльності підприємств [7].

Важливим обмежувальним чинником розвитку логістики є інфраструктурна недо-

статність, яка проявляється у дефіциті спеціалізованих складів, логістичних хабів і транспортних засобів, адаптованих до потреб аграрного сектору. Це ускладнює своєчасну доставку продукції, особливо у віддалених регіонах, та призводить до зростання логістичних витрат. Додатковим фактором впливу є регуляторне середовище, що передбачає дотримання стандартів якості та безпеки продукції, зокрема в умовах здійснення експортних операцій [6].

У сучасних умовах логістика аграрного сектору зазнає трансформації від традиційних підходів до інноваційних рішень, що обумовлено впливом глобалізаційних процесів, екологічних вимог та цифровізації економіки. Традиційні підходи, орієнтовані переважно на забезпечення фізичного переміщення продукції, поступово поступаються місцем інтегрованим логістичним системам, які забезпечують прозорість ланцюгів постачання, скорочення витрат і підвищення екологічної ефективності. Застосування інноваційних технологій, зокрема блокчейн, автоматизації складських процесів і зеленої логістики, створює передумови для підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств та оптимізації їх діяльності [1;11].

З огляду на зазначене, доцільним є розгляд відмінностей між традиційними та інноваційними підходами до логістики крізь призму їх впливу на обліково-аналітичну систему підприємства. Такий підхід дозволяє оцінити не лише технологічні зміни, але й їх наслідки для формування витрат, достовірності облікових даних і якості управлінської інформації, що є основою прийняття ефективних управлінських рішень.

Із наведених положень випливає, що ключовою перевагою інноваційних підходів до організації логістики є інтеграція логістичних процесів у систему бухгалтерського обліку та управління підприємством. Це забезпечує підвищення точності формування собівартості продукції, зниження рівня непрямих витрат і

створює основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [3;9]. У такому контексті логістика в аграрному секторі постає як складна багатокомпонентна система, яка одночасно формує як ризики, так і можливості для підвищення ефективності діяльності підприємств.

Трансформація логістики аграрного сектору відбувається під впливом цифровізації, що зумовлює перехід від фрагментарних операцій до інтегрованих систем управління. Це забезпечує синхронізацію матеріальних і інформаційних потоків, зниження транзакційних витрат і підвищення прозорості облікових процесів, що є критичним фактором підвищення ефективності підприємств [2, 5, 12].

Визначальним в розвитку логістики є державна підтримка та адаптація до умов воєнного стану, які суттєво впливають на функціонування аграрного сектору. Руйнування транспортної інфраструктури, обмеження портових потужностей і зміна логістичних маршрутів зумовлюють необхідність впровадження гнучких логістичних рішень та пошуку альтернативних каналів постачання [2;7]. У таких умовах підвищується значення аналітичних інструментів, зокрема технологій обробки великих даних, які дозволяють прогнозувати попит, оптимізувати маршрути та знижувати логістичні витрати.

Ключову роль відіграє екологічний аспект логістики, що реалізується через концепцію зеленої логістики. Використання енергоефективних технологій, альтернативних джерел енергії та екологічного транспорту сприяє не лише зменшенню негативного впливу на довкілля, але й формує додаткові конкурентні переваги підприємств у міжнародному середовищі.

Інтеграція інноваційних технологій у логістичні системи змінює структуру витрат підприємств за рахунок скорочення непрямих витрат, підвищення швидкості обробки інформації та зростання рівня контролюваності процесів. Це, у свою чергу, забезпечує підвищення достовірності облікових даних і створює пере-

Таблиця 1. Порівняння традиційних і інноваційних підходів у логістиці з урахуванням облікових аспектів

Критерій	Традиційний підхід	Інноваційний підхід	Вплив на облік
Прозорість операцій	Часткова, залежить від документів	Повна, на основі цифрових технологій	Підвищення достовірності облікових даних
Швидкість виконання	Залежить від ручних операцій	Автоматизована обробка	Оперативне відображення операцій
Облік витрат	Фрагментарний, частково непрямий	Інтегрований у цифрові системи	Повна ідентифікація витрат
Контроль процесів	Ручний контроль	Цифровий моніторинг	Зниження ризику помилок
Екологічний аспект	Обмежений	Врахування ESG-показників	Розширення аналітичної звітності

Джерело: побудовано автором на основі узагальнення [2; 4; 5; 11].

Таблиця 2. Вплив інновацій у логістиці на економічні та облікові показники підприємств

Інновація	Економічний ефект	Операційний ефект	Обліковий ефект
Блокчейн	Зниження транзакційних витрат	Простежуваність поставок	Верифікація первинних даних
WMS/TMS	Оптимізація логістичних витрат	Автоматизація складу й транспорту	Деталізація витрат за операціями
Big Data	Раціоналізація запасів і маршрутів	Прогнозування попиту	Аналітика для управлінського обліку
Зелена логістика	Зниження енергетичних витрат	Менша залежність від палива	Облік екологічних витрат

Джерело: побудовано автором на основі узагальнення [5; 7; 9; 11].

думови для більш точного формування фінансових результатів [10, 11].

Розвиток зеленої логістики набуває дедалі більшого значення в умовах посилення екологічних вимог та трансформації глобальних ринків. Використання альтернативних джерел енергії, зокрема електротранспорту та біопалива, сприяє зниженню викидів парникових газів, підвищенню енергоефективності та формуванню екологічно орієнтованої моделі функціонування підприємств. У країнах Європейського Союзу такі підходи інтегровані у логістичні системи та виступають важливим чинником підвищення конкурентоспроможності на міжнародних ринках, а також розвитку нефінансової звітності підприємств [9].

З огляду на зазначені тенденції, оцінка рівня розвитку логістики в аграрному секторі потребує порівняльного аналізу національних практик із підходами, що застосовуються у розвинених країнах. Такий аналіз дозволяє не лише виявити інфраструктурні та технологічні розриви, але й оцінити їх вплив на формування логістичних витрат, організацію бухгалтерського обліку та якість управлінської інформації, що є основою підвищення ефективності діяльності підприємств.

Результати порівняльного аналізу свідчать, що ключовою відмінністю між логістичними системами розвинених країн і України є рівень інтеграції логістичних процесів у цифрові системи управління. У країнах ЄС та США логістика функціонує як складова єдиного інформаційного середовища підприємства, що забезпечує прозорість операцій, їх автоматизоване відображення у бухгалтерському обліку та високий рівень узгодженості даних. В Україні ж фрагментарний характер цифровізації призводить до розривів інформаційних потоків, зростання непрямих витрат і зниження достовірності облікової інформації.

Подальший розвиток логістики пов'язаний із впровадженням інноваційних технологій, серед яких особливе місце займає

гіперавтоматизація, що поєднує роботизовані процеси, штучний інтелект і аналітику великих даних. Застосування таких технологій дозволяє підвищити ефективність планування логістичних операцій, оптимізувати маршрути перевезень і забезпечити більш раціональне використання ресурсів. Це, у свою чергу, сприяє зниженню витрат та підвищенню контролюваності логістичних процесів.

В умовах посилення регуляторного тиску та необхідності відповідності міжнародним стандартам важливого значення набуває використання цифрових платформ управління логістикою. Такі платформи забезпечують обмін інформацією в режимі реального часу, інтеграцію учасників ланцюгів постачання та взаємодію з державними органами, що дозволяє спростити виконання експортно-імпортних операцій і підвищити прозорість діяльності підприємств.

Інноваційні підходи до організації логістики сприяють не лише підвищенню операційної ефективності, але й досягненню цілей сталого розвитку. Використання сучасних технологій забезпечує адаптацію логістичних систем до умов нестабільного зовнішнього середовища, зменшення витрат і підвищення якості обслуговування. У цьому контексті логістика аграрного сектору потребує комплексного підходу, що поєднує інновації, державну підтримку та екологічну орієнтацію.

З огляду на складність логістичних процесів, доцільним є їх систематизація з урахуванням основних проблем і можливих підходів до їх вирішення. Зокрема, непрозорість ланцюгів постачання може бути подолана шляхом впровадження цифрових технологій, високі логістичні витрати — за рахунок автоматизації та аналітики даних, а

Таблиця 3. Порівняння логістичних практик України та розвинених країн з урахуванням облікових аспектів

Критерій	Україна	ЄС / США	Вплив на облік
Інфраструктурна забезпеченість	Обмежена, нерівномірна	Розвинена, інтегрована	Впливає на структуру логістичних витрат та їх стабільність
Цифровізація логістики	Початковий рівень	Високий рівень інтеграції	Автоматизація облікових процесів та підвищення точності даних
Автоматизація складських процесів	Часткова	Повна	Зменшення ручних операцій та помилок у обліку
Екологічна логістика	Фрагментарне впровадження	Системний підхід (ESG)	Розширення нефінансової звітності
Інтеграція ланцюгів постачання	Обмежена	Висока	Узгодженість даних між учасниками та прозорість обліку

Джерело: систематизовано автором за даними [1; 2; 10; 11].

екологічні виклики — через розвиток зеленої логістики. Такий підхід дозволяє оцінити вплив логістичних рішень на економічні результати діяльності підприємств і якість обліково-аналітичного забезпечення, що є основою для прийняття ефективних управлінських рішень.

Представлена систематизація свідчить, що інноваційні підходи до організації логістики забезпечують не лише підвищення операційної ефективності, але й формують якісно новий рівень обліково-аналітичного забезпечення підприємств. Інтеграція цифрових технологій у логістичні процеси сприяє підвищенню точності обліку витрат, зниженню рівня непрямих витрат та забезпеченню прозорості формування фінансових результатів [3; 5; 9].

Роль логістики в аграрній діяльності.

Логістика в аграрному секторі виконує системоутворюючу функцію, визначаючи взаємозв'язок між виробничими процесами та фінансовими результатами діяльності підприємств. Її вплив на економічну ефективність проявляється через трансформацію структури витрат, прискорення оборотності активів та зниження втрат продукції. Водночас неефективна організація логістичних процесів призводить до накопичення непрямих витрат, які не завжди коректно ідентифікуються в системі обліку, що ускладнює фінансове планування та знижує якість управлінських рішень.

Оптимізація ланцюгів постачання виступає ключовим фактором підвищення ефективності логістичних процесів, оскільки забезпечує скорочення часу переміщення продукції, зниження операційних витрат та мінімізацію втрат. Це особливо актуально для аграрного сектору, де порушення часових параметрів транспортування безпосередньо впливає на якість продукції, її ринкову вартість та фінансові результати підприємства.

Суттєву роль відіграє цифровізація логістичних процесів, яка реалізується через впровадження сучасних інформаційних систем управління складськими операціями та транспортом. Автоматизація логістики сприяє підвищенню оперативності виконання замовлень, зниженню витрат і забезпеченню точного відображення операцій у бухгалтерському обліку. Це створює передумови для підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств, особливо в умовах інтеграції у міжнародні ринки.

Таблиця 4. Проблеми та рішення у логістиці аграрного сектору

Проблема	Традиційний підхід	Інноваційний підхід	Вплив на облік
Низька прозорість	Ручний контроль	Цифрові реєстри	Достовірність даних
Високі витрати	Локальна оптимізація	Інтегровані системи	Точність калькуляції
Затримки	Резерви ресурсів	Аналітика даних	Свочасність відображення
Енергозалежність	Традиційний транспорт	Енергоефективні рішення	Облік екологічних витрат

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 3; 5; 7; 9].

Інтеграційна функція логістики забезпечує узгодженість дій усіх учасників ланцюга постачання — від виробників до кінцевих споживачів. Це дозволяє формувати комплексний підхід до управління процесами, що включає прогнозування попиту, планування виробництва, організацію перевезень і зберігання продукції. У результаті логістика виступає стратегічним інструментом підвищення ефективності діяльності підприємств, забезпечуючи зниження витрат, підвищення якості продукції та адаптацію до змін зовнішнього середовища.

Вплив логістики на економічну ефективність підприємств.

Вплив логістики на економічну ефективність аграрних підприємств проявляється через трансформацію структури витрат, прискорення оборотності активів та зниження рівня втрат продукції. Неефективна організація логістичних процесів призводить до накопичення непрямих витрат, які не завжди коректно ідентифікуються в системі бухгалтерського обліку, що ускладнює фінансове планування та знижує якість управлінських рішень. Зазначені фактори набувають особливої актуальності в умовах зростання вартості палива, логістичних послуг та інших ресурсів [5; 6].

Логістичні процеси визначають рівень втрат продукції в аграрному секторі, оскільки ефективність транспортування та зберігання безпосередньо впливає на збереження якісних характеристик товарів. Недосконалість логістичних рішень призводить до зростання втрат, що відображається у збільшенні собівартості продукції та зниженні фінансової результативності діяльності підприємств [2].

Підвищення ефективності логістики досягається через оптимізацію використання ресурсів підприємства, що реалізується шляхом впровадження цифрових технологій управління. Застосування систем WMS і TMS забезпечує автоматизацію операцій, зменшення операційних витрат і підвищення точності облікового відображення логістичних процесів, що сприяє формуванню більш достовірної інформаційної бази для управління [7].

Рівень організації логістичних процесів безпосередньо визначає експортний потенціал аг-

рарних підприємств, оскільки забезпечує відповідність продукції вимогам міжнародних ринків та скорочення часу доставки. Наявність ефективної логістичної інфраструктури дозволяє знизити транзакційні витрати та мінімізувати ризики невиконання контрактних зобов'язань, що підвищує конкурентоспроможність підприємств у зовнішньоекономічній діяльності [10].

Логістика також визначає рівень конкурентоспроможності підприємств через формування ефективних ланцюгів постачання. Забезпечення безперебійності поставок, навіть за умов сезонних коливань і нестабільності ринку, підвищує стабільність діяльності підприємств і якість обслуговування споживачів. У цьому контексті логістика виступає не лише операційним, але й стратегічним інструментом управління.

Функціонування логістики аграрного сектору ускладнюється наявністю системних проблем, серед яких ключовими є низький рівень прозорості логістичних операцій, відсутність стандартизованих підходів до оцінки витрат, податкові невизначеності та недостатній рівень цифровізації. Сукупний вплив цих факторів призводить до викривлення облікової інформації, зростання непрямих витрат і зниження ефективності управління підприємствами.

Узагальнюючи, можна зазначити, що підвищення економічної ефективності аграрних підприємств безпосередньо залежить від інтеграції логістичних процесів у систему обліково-аналітичного забезпечення. Це передбачає впровадження цифрових технологій, уніфікацію підходів до обліку логістичних витрат та підвищення прозорості операцій. Такий підхід дозволяє забезпечити більш точну оцінку результатів діяльності підприємств і створює основу для прийняття ефективних управлінських рішень.

Із наведених положень випливає, що більшість проблем логістики мають безпосередній вплив на систему бухгалтерського обліку, зокрема в частині формування витрат, податкових зобов'язань та аналітичної інформації. Це підтверджує необхідність інтеграції логістичних процесів у систему обліково-аналітичного забезпечення підприємств як ключового елементу управління їх економічною ефективністю [3; 4; 9].

В умовах пандемії COVID-19 та кризи, спричиненої війною,

урядом України було запроваджено низку податкових і митних преференцій, спрямованих на підтримку бізнесу та забезпечення стратегічних потреб економіки. Зокрема, йдеться про звільнення від ввізного мита та податку на додану вартість для окремих категорій товарів, включаючи медичні засоби, товари оборонного призначення та обладнання для відновлення енергетичної інфраструктури. Такі заходи суттєво вплинули на організацію логістичних процесів, стимулюючи імпорт і прискорюючи переміщення критично важливих ресурсів.

Водночас практична реалізація зазначених преференцій супроводжується низкою проблем, що мають безпосередній вплив на обліково-аналітичну систему підприємств. Найбільш складним є питання оподаткування операцій із товарами, ввезеними із застосуванням пільг. Незважаючи на звільнення від ПДВ при імпорті окремих категорій товарів, їх подальша реалізація на внутрішньому ринку супроводжується нарахуванням податкових зобов'язань, що формує податковий розрив і знижує ефективність застосування державних преференцій. У площині бухгалтерського обліку це ускладнює визначення бази оподаткування, формування податкового кредиту та коректне відображення господарських операцій у фінансовій звітності, що, у свою чергу, підвищує ризик викривлення фінансових результатів, ускладнює контроль за витратами та зумовлює необхідність адаптації облікової політики підприємств до умов нестабільного податкового середовища [4, 7].

Отже, аналіз державних преференцій свідчить, що їх вплив виходить за межі безпосередньої підтримки бізнесу та охоплює сферу організації логістичних процесів і бухгалтерського обліку. Це зумовлює необхідність формування системного підходу до їх застосування, який передбачає узгодження податкових механізмів із практикою ведення обліку та

Таблиця 5. Проблеми обліково-аналітичного забезпечення логістики аграрного сектору та напрями їх вирішення

Проблема	Вплив на облік	Напрями вдосконалення
Преференції в транспортуванні	Ускладнення визначення фактичних витрат та податкових зобов'язань	Формування єдиного підходу до обліку операцій з пільгами
Індикативи	Відсутність узгоджених показників ефективності	Впровадження системи KPI для оцінки логістики
Оцінка перевезень	Ризик викривлення собівартості	Уніфікація методів калькуляції витрат
Оподаткування	Невизначеність у формуванні податкових показників	Автоматизація обліку податкових операцій
Документація	Затримки та помилки у відображенні операцій	Перехід до цифрового документообігу

Джерело: узагальнено автором на основі [3; 4; 6; 7; 9].

Таблиця 6. Преференції для бізнесу та проблеми їх реалізації в логістичних операціях

Категорія товарів	Пільги	Проблеми реалізації	Вплив на облік
COVID-товари	Звільнення від ПДВ і мита	Складність підтвердження	Ризик помилок у витратах
Енергетичне обладнання	Звільнення від ПДВ і мита	Затримки сертифікації	Затримки визнання витрат
Оборонні товари	Пільги при імпорті	Нарахування ПДВ при реалізації	Податкові розриви
Товари для ЗСУ	Пільги при передачі	Невизначеність процедур	Ризик некоректного обліку
Медичні засоби	Звільнення від ПДВ і мита	Обмеженість переліку	Ускладнення документування

Джерело: узагальнено автором на основі [4; 6; 7].

забезпечення прозорості господарських операцій.

Запропонована систематизація демонструє, що основні труднощі функціонування логістики в аграрному секторі пов'язані не з відсутністю державних преференцій, а з особливостями їх практичного застосування, що створює додаткові ризики у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування. Зокрема, наявність податкових розривів і складність документального підтвердження господарських операцій призводять до викривлення фінансових результатів підприємств та зниження достовірності облікової інформації [4; 6; 7].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Результати дослідження свідчать, що логістика аграрного сектору трансформується у стратегічний інструмент формування економічної ефективності підприємств, впливаючи на структуру витрат, якість облікової інформації та обґрунтованість управлінських рішень. Встановлено, що ключовими обмеженнями розвитку є інфраструктурні диспропорції, недостатній рівень цифровізації та відсутність інтеграції логістичних процесів у систему обліково-аналітичного забезпечення.

Наукова новизна полягає у формуванні підходу до інтеграції логістичних процесів у систему обліково-аналітичного забезпечення підприємств, що передбачає врахування їх впливу на витрати, податкові зобов'язання та управлінську інформацію в умовах цифровізації. Запропонований підхід забезпечує підвищення достовірності облікових даних і точності оцінки фінансових результатів, створюючи основу для ризик-орієнтованого управління логістичними витратами [1, 10, 11].

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою інтегрованих моделей обліку логістичних витрат з урахуванням специфіки аграрного виробництва, сезонності та зовнішніх факторів, а також дослідженням впливу інновацій на економічну ефективність підприємств і механізмів інтеграції аграрної логістики у міжнародні ланцюги постачання.

Важливим напрямом є розвиток екологічно орієнтованих логістичних рішень та вдосконалення правового забезпечення відповідно до стандартів ЄС.

Література:

1. Christopher M. Logistics and supply chain management: creating value-adding networks. 5th ed. London: Pearson Education Limited, 2016. 328 p.
2. Prajogo D., Olhager J. Supply chain integration and performance: the effects of long-term relationships, information technology and sharing, and logistics integration. *International Journal of Production Economics*. 2012. Vol. 135. No. 1. P. 514—522. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2011.09.001>
3. Zhuk V., Vasylishyn S., Kantsurov O., Prokopyshyn O., Stupnytskyi Ye. Improvement of accounting of certain assets and provisions in the conditions of the global COVID-19 pandemic impact: example of Ukraine. *WSEAS Transactions on Business and Economics*. 2022. Vol. 19. P. 1380—1393. DOI: <https://doi.org/10.37394/23207.-2022.19.124>
4. Zhuk V., Pugachov M., Shpykuliak O., Bez-dushna Y., Popko Y. Application of accounting for the assessment of war losses for agribusiness enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics*. 2023. Vol. 9. No. 3. P. 197—215. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.03.09>
5. Mazurenko O.K. Blockchain technologies in the information provision of logistic services. *Business Inform.* 2019. No. 12. P. 255—261. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-255-261>
6. Скуратов О.С. Правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств та напрями його удосконалення. *Агросвіт*. 2024. № 24. С. 140—151. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.24.140>
7. Крикавський Є. В., Чухрай Н. І., Фролова Л. В. Логістика в аграрному секторі: теорія та практика. Київ: Наукова думка, 2021. 320 с.
8. Dibrova A., Ilchuk M., Konoval I., Androsovych I., Zanizdra A. State support for agriculture in Ukraine in the post-war period. *Agricultural and Resource Economics*. 2023. Vol. 9. No. 3. P. 49—76. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.03.03>

9. Бездушна Ю., Проданчук М., Панченко О., Сторожук Т., Кучер Л. Бухгалтерський облік як інструмент оцінки індикаторів досягнення цілей сталого розвитку. *Agricultural and Resource Economics*. 2024. Vol. 10. No. 4. Pp. 264—300. <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.04.11>.

10. World Bank. Connecting to compete 2023: trade logistics in the global economy (Logistics Performance Index). Washington, DC: World Bank, 2023. URL: <https://lpi.worldbank.org>

11. Council of Supply Chain Management Professionals. State of logistics report 2023. URL: <https://cscmp.org>

12. Zhuk V., Zamula I., Liudvenko D., Popko Y. Development of non-financial reporting of agricultural enterprises of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics*. 2020. Vol. 6. No. 4. Pp. 76—89. <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.05>.

References:

1. Christopher, M. (2016), *Logistics and Supply Chain Management*, 5th ed., Pearson Education, London, UK.

2. Prajogo, D. and Olhager, J. (2012), "Supply chain integration and performance: the effects of long-term relationships, information technology and sharing, and logistics integration", *International Journal of Production Economics*, Vol. 135, No. 1, pp. 514—522. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2011.09.001>

3. Zhuk, V., Vasylyshyn, S., Kantsurov, O., Prokopyshyn, O. and Stupnytskyi, Ye. (2022), "Improvement of accounting of certain assets and provisions in the conditions of the global COVID-19 pandemic impact: example of Ukraine", *WSEAS Transactions on Business and Economics*, Vol. 19, pp. 1380—1393. DOI: <https://doi.org/10.37394/23207.2022.19.124>

4. Zhuk, V., Pugachov, M., Shpykuliak, O., Bezdushna, Y. and Popko, Y. (2023), "Application of accounting for the assessment of war losses for agribusiness enterprises of Ukraine", *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, vol. 9, no. 3, pp. 197—215. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.03.09>

5. Mazurenko, O.K. (2019), "Blockchain technologies in the information provision of logistic services", *Business Inform*, vol. 12, pp. 255—261. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-255-261>

6. Skuratov, O.S. (2024), "Legal support of foreign economic activity of agricultural enterprises and directions for its improvement", *Ahrosvit*, vol. 24, pp. 140—151. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.24.140>

7. Krykavskiy, Ye.V., Chukhray, N.I. and Frolova, L.V. (2021), *Lohistyka v ahrarnomu*

sektori: teoriia ta praktyka [Logistics in the agricultural sector: theory and practice], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.

8. Dibrova, A. Ilchuk, M. Konoval, I. Androsovych, I. and Zanizdra, A. (2023), "State support for agriculture in Ukraine in the post-war period", *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, vol. 9 (3), pp. 49—76. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.-09.03.03>

9. Bezdushna, Yu., Prodanchuk, M., Panchenko, O., Storozhuk, T. and Kucher, L. (2024), "Accounting as a tool for assessing indicators of achieving the Sustainable Development Goals", *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, vol. 10, no. 4, pp. 264—300. <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.04.11>.

10. World Bank (2023), "Connecting to compete 2023: trade logistics in the global economy (Logistics Performance Index)", available at: <https://lpi.worldbank.org> (Accessed 20 April 2026).

11. Council of Supply Chain Management (2024), "Professionals. State of logistics report 2023", available at: <https://cscmp.org> (Accessed 20 April 2026).

12. Zhuk, V., Zamula, I., Liudvenko, D. and Popko, Ye. (2020), "Development of non-financial reporting of agricultural enterprises of Ukraine", *Agricultural and Resource Economics*, vol. 6, no. 4, pp. 76—89. <https://doi.org/10.51599/are.2020.-06.04.05>.

Отримано редакцією журналу / Received: 02.05.26

Прорецензовано / Revised: 08.05.26

Дата публікації / Published: 21.05.26

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663